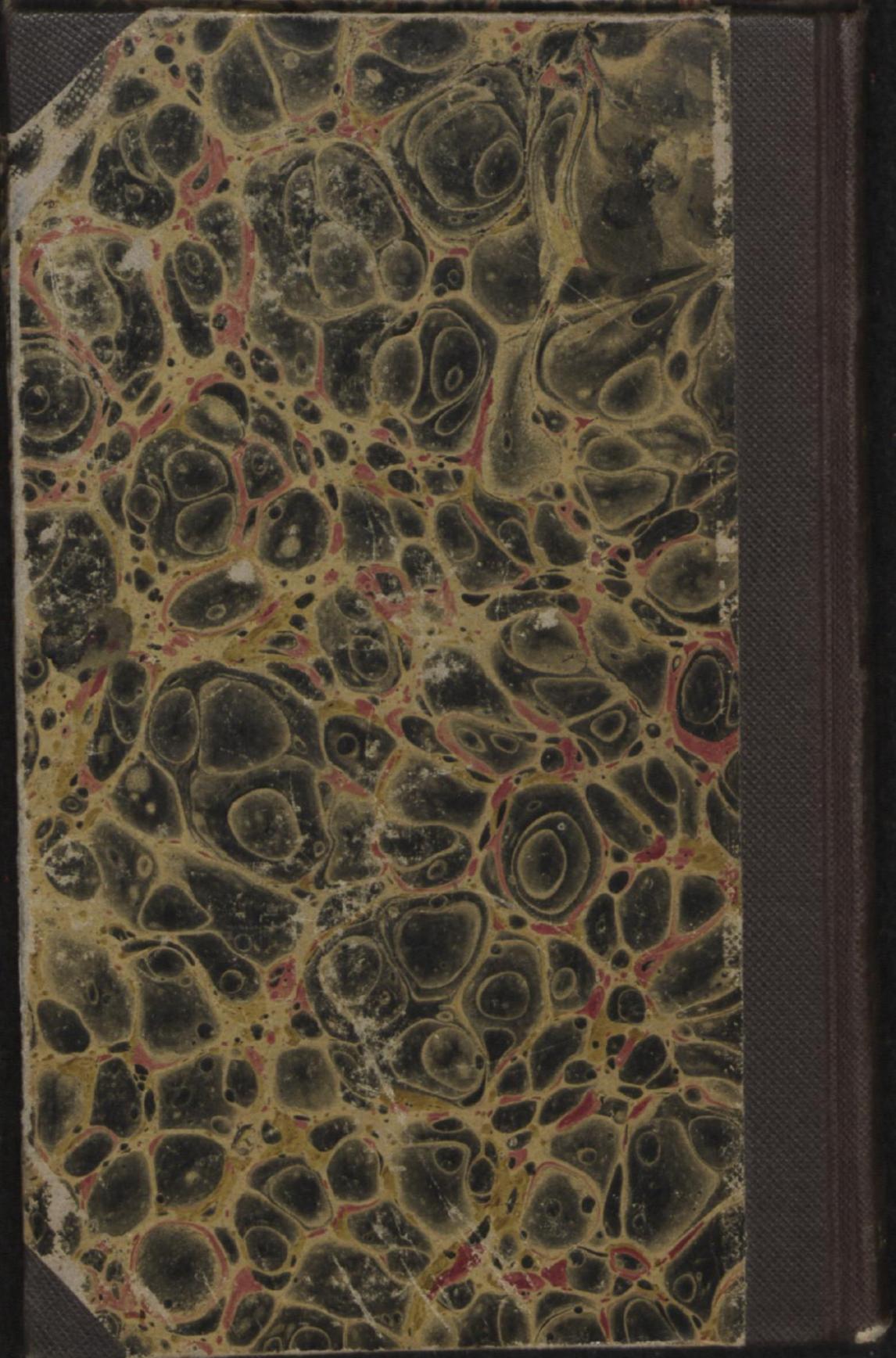

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

ASSERTI

ONES DE REPARATIO-

NE HOMINIS POST LAPSUM; ET

de Euangeliō Iesu Christi

propositæ in dispu-
tationem a

NICOLAO HEMMINGIO

Anno 1560.

has Assertiones mihi dono
dedit darissim⁹ vñ dñs: d:

n: H:

Impressæ Hafniæ apud
Christophorum
Barth.

Promissio reparationis & salutis
per Christum consequendæ, uoce
Dei proponitur Genes: 3: Inimicitias
ponā inter te (alloquitur dominus ser-
pentem) & ipsam mulierem, & inter
semen tuum & semen eius ipsum con-
teret tibi caput & tu mordebis calcane-
um eius. Hoc est, Christus filius virgi-
nis destruet opera tua, & te victo libe-
rabit suos à ditione tua, & tu more
serpentum, qui insidiosè aggredi-
untur & mordent incautos, infidiabe-
ris ei, & mala quæcūq; poteris inferes.

Hanc promissionem Adam altius
perpendens, multiplicem in se conti-
nere doctrinam haud obscurè intellexit
cuius singulas partes absq; dubio per
totā uitā piè & prudēter meditatus est.

Intellexit enim hinc duo regna e sse
eaq; potentissima, nempe Christi &
Sathanæ, longè diuersissimis studijs
occupata.

Intellexit Christi regnum & Sa-
thanæ sibi inuicem aduerſari, ita vt nul-
la unquam inter ea stabiliſſi possit con-
ſensio.

Intel-

Intelle
inter ista reg
quietem fur
victor regni
Intelle
hoc mundo
& enus mem
Intelle
daturum e
na tum in
uaria, & p
rentur.

Inte
Sathan re
maledictio
tus suum
rus per re
nediction

Intel
ofam ui
plus à S.
lita extr

Inte
mission
nendar

rationis & salutis
onsequendæ, uoc
iel: 3: Inimicitia
tur dominus ser
alierem, & inter
eius iplum con
ordebis calcane
tus filius virgi
& te victo libe
a, & tu more
diose aggredi
tos, infidiale
poteris inferes
n Adam altius
m in se conti
cure intellexit
sq; dubio per
meditatus est,
duo regna eſſe
pe Christi &
animis studijs

Intellexit fore maxima certamina
inter ista regna, nec prius a certamine
quietem futuram esse, quam Christus
uictor regnū sathanæ penitus aboleret.

Intellexit perpetuam Ecclesiæ in
hoc mundo persecutionem à Sathanā
& eius membris imminere.

Intellexit diabolum callidè insi
diaturum esse Ecclesiæ cùm in doctri
na tūm in moribus: vnde & scandala
uaria, & perturbationes & cedes ori
rentur.

Intellexit quod quemadmodum
Sathan regnaturus esset per peccatum,
maledictionem & mortem: Ita Chri
tus suum regnum esset administratu
rus per remissionem peccatorum, be
nédictionem & uitam.

Intellexit tandem futuram glori
osam uictoriam ecclesiæ, ut nullas amplius
à Sathanā timeret insidias, abo
lita extremo hostium morte.

Intellexit huius reparationis pro
missionem fide amplectendam & reti
nendam esse, qua fide iustificatus ho

A 2 mo,

5

6

7

8

9

10

mo, deo uerum cultum præstaret certa
fiducia promissam salutem expectans.

11. Ut autem huius promissionis
memoria maneret firmior, & ad po-
steritatē Adæ perueniret: addidit do-
minus suo uerbo externum symbolum
sacrificandi ritum.

12 Semper enim ab ipsis mundi ini-
tijs hunc ritum in homine instituendo
seruauit Deus: Primum uerbis illi ani-
mum uoluntatemq; suam aperuit.
Deinde quo clarius id exprimeret
quod erat uerbis ac oratione comple-
xus, Symbola quædam adiecit quoru
usu atq; consuetudine in eius uerbi ex-
ercitatione uersaretur homo.

13 Sacrificiorum itaque crebra itera-
tione inculcabatur promissio, Vnde
fides in promissum humani generis re-
paratorem Christum accendebat, a-
lebatur & conseruabatur.

14 Tametsi autem statim orta est con-
tentio inter liberos Adami de sacrifici-
js & cultu dei: Abel tamen uerbum
promissionis recte intellectū retinuit

Cum

Cum Cain
nis solumm
tus est & mi
næ imperio
centem o
Abel ci
piciens sua
tam admir
enim symb
nebatur p
de semine
pro pecca
amplecten
Abel, atq
fide præsti

Ad eun
Seth, En
uium, pro
& Symb
garunt.

Pos
minibus
rum suar
minus, c

um præfaret certi
ludem expectans;
ius promissio-
mior, & ad po-
ret: addidit do-
rum symbolum

Cum Cain contrà oblitus promissio-
nis solummodo suum factum admirata
tus est & magnifecit. Atq; ita se Sathan
næ imperio subiecit ac fratrem inno-
centem occidit.

Abel ciuis regni Christi fidelis af-
piciens suam uictimam eamq; cruen-
tam admonebatur sui reatus (sanguis
enim symbolum reatus fuit) Admo-
nebatur promissionis factæ suo patri
de semine quod futurum erat uictima
pro peccato. Hanc promissionem fide
amplectens iustificatur & regeneratur
Abel, atq; ita Deo uerum cultum ex
fide præsttit.

Ad eundē modū Sancti Patriarchæ
Seth, Enos, Enoch & alij ante dilu-
uium, promissionem de Messia uerbis
& Symbolis conseruarunt & propa-
garunt.

Post diluuium multiplicatis ho-
minibus & latè sparsis per orbem, ite-
rum suam promissionem inculcat do-
minus, dum promittit benedictionem
in semi-

Cum

in semine Abraham, quam promissio
nem Abraham fide recipiens, iustus co
ram Deo reputatus est iuxta dictum:
Credidit Abraham Deo et imputatum
est illi ad iusticiam.

18 Huic promissioni non nouo sensu
sed noua uerborum forma propositæ,
adiecit dominus externum sigillū Cir
cumcisionem, qua, iusticia fidei patri
nostro Abrahamo obsignata fuit.

19 Retinuit ergo Abraham olim in
stitutum sacrificandi ritum: quo ad
monebatur promissionis primis pa
rentibus factæ cū nouo Symbolo quod
iteratæ promissionis testimonium fuit.

20 Hanc promissionem cum suo ex
terno sigillo retinuerunt posteri Abra
hamæ usq; ad promissionis complemētū.

21 Porro constituta certa & peculiari
populi dei politia, plura sacrificiorum
genera sunt addita, inter quæ agnus
phase & sanguis testamenti præcipua
fuerunt: cùm vt populus dei istis ad
miniculis retineretur in cultu dei, tūm
vt umbræ quædā extarent ueritatis in
Christo Iesu exhibendœ. Huc

Huc
data est gr
tum facta
Vte
nem mor
futuroru
tus gratia
pleuit in v
nius præ
Nam
poris eu
mulier
lege era
acciper
Hice
mo prop
rei mem
tuit hu
& coe
C
feſtati
patrib
inculo
cabul
runt,

Huc illud Apostoli: Lex per Mōsē
data est gratia & ueritas per Iesū Chris-
tum facta est.

Vt enim Moses iram & maledictio-
nem monstrauit, & vmbreas quasdam
futurorum honorū exhibuit: ita Chris-
tus gratiam & fauorem dei adferēs, cō-
pleuit in veritate, quod vmbrae obscur-
rius præfigurabant.

Nam postquam venit plenitudo tē-
poris emisit deus filium suum natum ex
muliere factum sub lege, vt eos qui sub
lege erant redimeret, utq; adoptionem
acciperemus.

Hic ergo uerus Mēsiās deus & ho-
mo promissionem compleuit: in cuius
rei memoriā & certitudinem duo insti-
tuit huius rei testimonia, baptissimum
& cœnam dominicam.

Cæterum solenne præconiū mani-
festati Christi, in quo promissiōes olim
patribus factæ ac sæpius per prophetas
inclusatæ, aptissimo & dulcissimo vo-
cabulo Euangeliū apostoli appellā-
runt.

Etsi

27. *Etsi autem hoc uocabulum prius fuit apud scriptores prophanos in usu, significans quemuis fœlicem optatum & faustum nuncium: tamen hanc generalem significationem νετο εξοχη*
Apostoli aptissime accommodarunt ad præconium manifestati Christi, qui vitam & salutem gratis offert, & credentibus eandem donat & obsignat.

28. *Hic proinde gratiæ reconciliatio nis salutis & uitæ nuncius, quo nihil homines ob peccata sua maledicti & damnati foelicius optatius & faustius audire possunt, rectissimè Euangeliū dicitur.*

29. *Quemadmodum enim latronibus propter sua latrocinia adiudicatis rotis acerbissimo & maxime probroso supplicij generi, nihil letius nihil iucundius nihil deniq; optatius contigere potest, q̄ ut à sententia dānatoria liberati, iam gloria regia & libertate gaudeat: Ita hominibus reis iræ æternæ maledictionisq; ob sua peccata, quid melius quid fœlicius quid optatius quam audire se à damnationis*

*nationis sent
dei censeri &
Hinc illuc
Sic scriptū est
tum & resurg
& proclamar
tiam & remis
omnibus ge*

*Hac
simam Eu
tat, Nimir
vniuersalis
remissionis
Christi.*

*Huc &
datum ad
dum uniu
um omni
Baptizatu
non credi*

*In ho
catur q̄l*

nationis sentētia absolutos inter filios
dei censeri & esse?

Hinc illud apud Lucā domini dictū: 30
Sic scriptū est & sic oportuit pati Chris-
tum & resurgere ex mortuis tertia die,
& proclaimari in nomine eius poenitē-
tiam & remissionem peccatorum corā
omnibus gentibus.

Hæc breuis Christi concio claris-
simam Euāgeliū definitionem suppeditat,
Nimirum quod Euangelium sit
vniuersalis prædicatio Pœnitentiæ &
remissionis peccatorum in nomine
Christi.

Huc & illud vltimum Christi mā-
datum ad Apostolos: Euntes in mun-
dum uniuersum proclamate Euāgeli-
um omni creaturæ. Qui crediderit &
Baptizatus fuerit saluū erit, qui uero
non crediderit, condemnabitur.

In hoc Christi mandato primū indi-
catur q̄ latē pateant beneficia Christi,
nempe

nempe ad mundum vniuersum, non ad
peculiares quasdam in mundo natiōes.
Deinde significatur quomodo eadem
beneficia offerantur, nempe per prædi-
cationem Euāgelij: proclamate inquit
Euangelium. Tum ostenditur quibus
offerantur cum ait, omni creaturæ. Qua
voce significat quod nemo mortali-
um sit exclusus a Christi beneficijs, si
modo sibi ipsi non defuerit. Postremò
indicatur quomodo oblata beneficia
accipientur & quomodo rejiciātur. Vt
enim sola fide recipiuntur: ita diffiden-
cia rejiciuntur.

34 Ex his omnibus quæ dicta sunt si-
mul consideratis, vt nobis sit gravior &
dulcior hic salutaris nuncius, plenio-
rem quandā descriptionē Euāgelij col-
ligemus, eāq; in suas partes retexemus

35 Euangelium est doctrina diuinitus
reuelata, in qua annuciatur liberatio
a maledictione legis, ab ira dei, a mor-
te æterna, & proclamat remissio pec-
catorū pax & reconciliatio cū deo salus
& vita æterna önibus credentib^o in filiū
dei

uerum, non ad
mundo natōes,
nomodo eadem
mpe per pradi-
clamate inquit
enditur quibū
i creature, qui
emo mortali-
i beneficijs,
erit Postrem
olata beneficij
orejciatur. Vi
ur: ita diffiden-
ze dicta sunt si-
s sit gratiōr
nicius, plenio-
Euāgelij col-
tes retexem u-
tina diuinitu-
atū liberati-
a dei, a mor-
remissio pe-
cū deo salu-
ntib⁹ in fili⁹
de

dei dominum nostrum Iesum Chris-
tum, idq; proper eiudem victimā sine
meritis nostris secundum promissio-
nem olim patribus factam: ut perpetuo
gloria bonitatis dei prædicetur, vtq;
porrò dignos Euangelio fructus edant
per Christum liberatj, tandemq; vita
fruantur æterna.

35

36

Hæc descriptio primum discernit
inter legem & Euangelium. Lex pecca-
tum ostendit, Euangelium gratiam:
Lex morbum indicat, Euangelium re-
medium: Lex mortis ministra est, Euā-
gelium vitæ: Lex iusticiam hominis re-
quirit cum interminatione damnatio-
nis si quis legis iusticiam non habue-
rit: Euangelium iusticia aliena credētes
ornat, & à damnatoria legis sententia
iustificatum fide absoluit.

37

37

Vt ergo in lege proclamat ira
dei, peccati uirtus, maledictio, & mors:
Itain Euangeliō annunciat pax cum
Deo,

Deo, peccati absolutio, benedictio, uita æterna idq; gratis absq; omnibus humanis meritis & operibus.

Hinc Paulus eripuit nos de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filij dilecti sui, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum. Per remissionem peccatorum intelligendū est quicquid cum ea ex gratia dei coniunctum est, ut iustitia, redēptio, salus, uita, pax.

Quoniam autem magna pars mundi ruit præceps in damnationem ob sua scelera & Euangeliū contemptum: de scriptio nostra duo genera hominum indicat, quorum alij credunt Euangeliō, alij Euangeliū contemnūt. Ut enim illi saluantur, Ita hi iuste damnantur ut qui noluerunt salutem gratis oblatam accipere.

Hinc apostolus: Euangeliū est potentia dei in salutē omni credenti. Credenti enim imputatur fides in iusticiā, hoc

c.t

est, qui credit, iustitiae Christi imputa-
tione iustus corā deo reputatur. At non
credentem, maledictionis sententia ad
æterna supplicia obligat.

Non ergo operātis meritum, Sed
credētis donum est iustificatio & salus
Ut enim ei qui operatur, non imputa-
tur merces ex gratia sed datur ex debi-
to; Ita non operanti sed credenti in eū
qui iustificat impium, imputatur fides
eius ad iusticiam Rom: 4.

Qualis autem fides illa sit quæ
beneficia Christi per Euangelium obla-
ta recipiat, Paulus proposito Abraha-
mi exemplo docet, ac summa huc redit
quòd fides sit fiducia promissæ salutis
propter Christum.

Ut enim Christus pro peccato nos-
tro satisfecit factus pro nobis peccatū:
Ita suam obedientiam ne legis damne-
mur sententia, nobis donat, ut non so-
lum liberatj à peccato, uerum etiam
Christi iusticia ornati, appareamus in
conspectu dei iusti.

Hæc Euangelica gratia multis &
parabolis

41

42

43

44

parabolis & exemplis passim in scriptu
ris pingitur, ut in seruo debitore 10000
talentorum. In duobus debitoribus, &
peccatrice Lueæ 7. In Paulo in Corne-
lio Dauide & multis alijs.

45 Hæ imagines & exempla ut gratui
tū esse docēt beneficium redēptionis :
ita qualesnā oporteat eos esse qui Euā
gelio credunt, & iustificati fide sunt, cla-
re ostendunt.

46 Seruo debitori condonauit dominus
ex mera misericordia totum debitum
quod soluendo non erat. Sed eundem
durū in conseruos, ad poenas reuocat.
Peccatrix fide iusta non definit officio-
sa erga Christum esse.

47 Nam tametsi sine operibus & me-
ritis nostris, gratia iustificationis & sa-
lus contingit: tamē à gratia hac, dōatio
Spiritus sancti, & regeneratio separari
non possunt. Nā regeneratio insepa-
rabile iustificationis accidens est.

48 Quapropter duo genera hominū
hic impingunt Iusticiarij & Epicurei.
Illi quidem propterea quòd ex operi-
bꝝ, merita salutis & causas iustificatiōis

ssim in scriptu
debitore 10000
lebitoribus, &
ulo in Corne-
ijs.
npla ut gratui
redēptionis:
else qui Euā
i fide sunt, cl-
auit dominus
rum debitum
Sede eundem
enias reuocat,
finit officio-
ribus & me-
ationis & fa-
z hac, dōatio-
ratio separari
ratio infépa-
ns est.
ra hominū
Epicurei
ex operi-
stificatiōis

faciunt: hi vero quia de gratuita iustifi-
catione & salute gloriātes se omni tur-
pitudini proslituūt, & cupiditatū car-
nis se seruos constituunt.

49

Vterq; error pestilens est, & cōfuta-
tur finibus aduentus Christi in mun-
dum & Euangelij. Nam ut Christus ve-
nit in mundū vt destruat opera diaboli
quod sanè facit, vincendo diabolum,
expiando peccatum, infundendo gra-
tiam, & consummando opus redēptio-
nis, quod futurū est in resurrectione:
ita finis Euangelij prædicati est, vt glo-
rificemus deum, vt fructus fidei edāus,
vt uincamus mundum, vt tanq; sacer-
dotes noui induamus iusticiam &
sanctitatem, & seruiamus Deo om-
nibus diebus vitæ nostræ, hostias gra-
tas deo per Christum offerentes.

50

Quām sit huiusmodi obedientia in re-
natis necessaria, tota scripture docet,
omniū factorum exempla comprobāt,
Natura fidei euincit, Energia spiritus
quo impellūtur fideles attestatur, Gra-
tia adoptionis indicat, Breuiter regni
Christi ratio ostendit.